

Ünlü ekonomist Prof. Dr. Asaf Savaş Akat, Türkiye'nin büyüme modelini açıkladı:

DÜŞÜK FAİZ, DÜŞÜK TL

Prof. Dr. Asaf Savaş Akat, mevcut ekonomi modeli ile Türkiye'nin büyümesinin mümkün olamayacağını söylüyor. En önemli sorun olarak da istihdamı gösteren Akat, 'iyimser ekonomist' yakıştırmalarına ise katılmadığının altını çiziyor.

SÖYLEŞİ: Kader Karaçay YILMAZ

Prof. Dr. Asaf Savaş Akat, 1943 Ankara doğumlu. Galatasaray Lisesi, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi mezunu. Özellikle Türkiye'nin 'güçlü ekonomiye geçiş' olarak bilinen döneminin kahramanı, Kemal Derviş'in yakın arkadaşı. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin kurucu üyesi olan Akat, halen aynı üniversitenin iktisat bölümünde; iktisada giriş ve makro ekonomi dersleri veriyor.

Akat, Vatan Gazetesi'nde köşe yazarlığı ve NTV'de uzun yıllardır sürdürdüğü Ekodiyalog programları ile mesleğinin zirvesinde bir isim. Deneyimli ekonomist ile günümüzün en popüler konusu küresel krizi ve Türk ekonomisini konuştuk.

Asaf Savaş Akat, Türkiye'nin en önemli sorunu olarak istihdamı görüyor. İstihdamın çözülememesinin nedeni olarak da ekonomi politikalarını gösteriyor.

"Geçmişte politik yanlışlıklar yapıldı" diyen Akat, çözüm için yıllardır 'düşük faiz düşük TL' politikasını savunduğunu hatırlatıyor.

İşsizlikle mücadele etmek için ihracatın başını çektiği büyüme modeline geçilmesi gerektiğini savunan Akat, görüşlerini şöyle detaylandırıyor: "2004'ten bu yana aynı şeyi söylüyorum. Yaşanan büyüme; sanaysiz, ihracatsız, istihdamsız ama enflasyonist modeldir. Bu model sanayiye, ihracatı, istihdamı örseliyor. Bu model enflasyonu canlandırma modelidir. Söylediklerimizin hepsi doğru çıktı. Bundan sonra tam tersi bir model benimsenmeli. Teşvikleri sanayi dışı sektörlerden sanayiye, döviz kullanmayan sektörlerden, döviz kullanan sektörlerle-

re vereceksek kurun da başka yerlerde oluşmasına izin vermek gerekiyor.”

Derviş politikaları sürdürülemedi

Uzun yıllar sanayinin teşvik edildiği bir modeli göremediğimizi ifade ediyoruz. Akat, görüşümüze katılmadığını Kemal Derviş’in politikalarıyla açıklıyor: “Derviş’in güçlü ekonomiyi geçiş programının iki ayağı vardı. Birinci ayak; kamu açıklarını denetim altına almayı amaçlıyordu. Diğer ayak ise; dış açıkları azaltmaktı. Bu ikisi bir arada yapılacaktı. Ancak kamu açığı kapatılmasına rağmen dış açık kapatılamadı. Derviş’in niyeti farklıydı. Derviş güçlü ekonomiyi geçiş istiyordu.”

Peki bu nasıl oldu? sorusunu yöneliyoruz. Akat, yanıt olarak TL’nin değer kazanmasını gösteriyor. Akat, konuşmasını şöyle sürdürüyor: “Hata yapıldı. Sorun 2003’ten bu yana sürdürülen para politikalarıdır. Sonuç olarak istediğimizin tam tersine bir durumla karşı karşıya kaldık.”

Sıkıntıyı Merkez Bankası’nın (MB) bağımsızlığının bedeli olarak gören Akat, “Siyasetçiler için içinde olsaydı belki bu kadar vahim hatalar olmazdı” diyor. Hükümetin MB’ye ciddi destek verdiğini hatırlattığımız Akat, “Belki de her şeyin bir alıcısı vardır” diyor.

Mevcut politikalar ile büyüme olmaz

Değerli TL nedeniyle Türkiye’nin küresel konjunktürde büyümesinin imkansız olduğunu ileri süren Akat, “Türkiye bu politikalar ile bundan sonra kazayla veya yanlışlıkla kısa sürede büyürse bile bu büyüme tökezleme ile sonuçlanacaktır” diyor. Her halükarda bu büyümenin Türkiye’nin ihtiyacı olan istihdamı yaratması ve işsizliği düşürmesi ihtimali olmadığını altını çizen Akat, Türkiye’nin önümüzdeki dönemlerde politikalarında ciddi yaklaşım değişikimine ihtiyaç duyduğunu dile getiriyor. Krizin bu süreçte fırsat olarak görülebileceğine inanan Akat, sorunun kaynak sorunu olduğuna dair görüşlere de katılmadığını vurguluyor. Akat, “Bu bir kaynak işi değildir. Büyümeyi tüketimin yarattığı talep üzerine inşa edersen tasarruf düşük olur. Dış kaynağa ihtiyaç duyarsın. Çin, Türkiye’den fakir ama tasarruf oranı yüzde 50’ler civarında” diye konuşuyor.

Krizin bedelini işsizler ödüyor

Krizin tahlilini yapan Akat, görüşlerini şöyle aktarıyor: “Devlet memurları krizden hiç etkilenmez. Krizde işten atılma riski yoktur. Yatırım mallarında büyük çöküş varsa, sanayicinin durumu kötü değildir. Evi barkı vardır, geride arabası vardır. Kenara attığı parası vardır. Asıl sıkıntıyı çeken işsizdir. İşsizlik azalacak deniliyor mu? Hayır denilmiyor. İşsizlik yüzde 25’i bulur diyoruz. Krizin herkesi vurması söz konusu değildir. Bir sürü insanın geliri düşmez. Krizin bedelini ancak işsizler öder.”

Küçülme beklentilerinin aynı zamanda ekonomide fakirleşme olarak yorumlanmasını eleştiren

Prof. Dr. Asaf Savaş Akat, bütün krizlerin fırsat olarak görülebileceğinin altını çizerek; yeterince katma değer yaratamayan, kötü yönetilen, mali yapısı güçlü olmayan KOBİ’lerin bu dönem tasviye edilmesinin kaçınılmaz olacağını söylüyor.

Akat, “Türkiye’de küçülme bekleniyor. Ekonomist olarak ‘fakirleştik’ laflarının çıkmasını bekliyorum. Oysa 2009’da kaliteli konut satışının sayısı artacak. Okuyan öğrenci sayısı artmış olacak. Uçağa binen insan sayısı artacak. Küçülme başka bir şey fakirleşme başka şeydir. Tüketimi azaltıyoruz ama çok az azaltıyoruz. Bu olayın bedeli işsizliktir” açıklamasını yapıyor.

Toparlanma kaçınılmaz

Küresel ekonomik krizde büyük düşüşün sonuna doğru gelindiğine inanan Akat, Türkiye’nin diğer muadil ülkelerle kıyaslandığında avantajlı olduğunu savunuyor. Akat, “Tüketici sonbaharda yaşadığı korkuyu ve o dönemde yaşadığı psikolojik kasılmayı aştı. İç tüketimde harcamaların artacağı bir döneme giriyoruz. Bunun nedeni; mali kesim krizden hasar görmedi. Kısmen tüketici uluslararası standartlara ve benzer ülkelere kıyasla daha az borçlu. Var olan borçta da kur riski taşıyor. Bu veriler gösteriyor ki; hızlı toparlanma kaçınılmazdır” diye konuşuyor. Akat, yatırım harcamalarında ciddi bir toparlanma beklemediğini, ancak yine de tüketimin toparlanması ile ekonomide krizden çıkışta kolaylaştırıcı bir unsur olduğunu savunuyor.

Ağlamayı seviyoruz

Türk halkının özelliğini de tahlil eden Akat, şu ifadeleri kullanıyor: “Krizden en çok etkilenen ülke olmamızı istememize rağmen böyle olmadı. Toplumun önünde çok konuşurum. İşadamlarına karşı konuşurken Türkiye ekonomisi iyiye gidiyor deyince sanayicinin gözlerinin feri gider, üzölmeye başlar. Sen ne kadar iyi şey anlattırsan Türkiye’de insanlar o kadar üzölür. Ne kadar kötü şey söylersen o kadar mutlu olur. Ağlamayı severiz. Ağlamaktan avantamız vardır.”